

מסורת הש"ס

א) שקלים פיה היא כריתות נג' (ג) שנת מוט: עב. (ושינ) שקלים פיה היא... (ד) שנה עיה: לו. כריתות מוט. (ד) גלוס פיה מ"ח. (ה) (ממות כל-כט). (ו) (גס נג). (ז) (ועי) חוס ריה ב דיה אנכסה ועיקר. (ח) (עי) חוספת רש שנת דיה יואלות. (ט) זיל ונמלה. (י) זיל פישו, (י"א) עין מחרים. (י"ב) (ועי) חוס שנת ענ: דיה מוטו ועד עס לו: דיה ולריא למחייב, (ט) עין מהירשיל: כסס גליון.

גליון הש"ס

תום ריה ולא מללא חסיל לה. לקמן י ע"ה: ב"ד והא רמישין לקמן ג ע"ה: ב"א"ד רמישין סקון סו הר"י. עין לקמן ד ע"ד חוס דיה ועדו עיין נכחי מנינה יא ע"ב דיה לחנו: ב"א"ד ובמלתו הגאון וכו' עוד ממלכת הרמ"מ משפטים בסוף ונכחו: מרוס אם על הטיחה היי על המכירה לכ"ס אלף שאין עושין מן הדין:

מוקב רש"י

במיטב הארץ. סטו לו לחד לנבוט מוט מרקק עמית ולא לנבוט הכרה מוטורת (ניסין חו).

ארבעה אבות פרק ראשון בבא קמא

ב.

עין משפט
נר מצווה

ארבעה אבות נויקין. אית דוכחא דלא מני הן כמו הכא ובגמרא גבי שלש עשרה אבות נויקין ובארבעה מחוסרי כפרה (כריתות דף מ:) ואית דוכחא דקמני הן דקמני ארבעה שומרין הן (שביעות ד' מט.) וארבעה ראשי שנים הן (ר"ה ד' ב. וש) (גליון. ולריא אמת) לא קאמר ארבעה אבות נויקין הן דקמני ד' ראשי שנים הן וי"ל שלא בא אלף להגיד ארבע אבות הללו לא ראי זה כרזאי זה וקלמ קשה דבגמרא מוכח נדחית תנא למנינא לא מדפרין ומנא דיון מאי טעמא לא מני הוי לכך י"ל דיש מקומות דלא מני הן כדאשכתן בארבעה מחוסרי כפרה.) ע"ה: (ב:):

השורר והבור. פי' נקוטרתס כסדר שנתנו בפרשה סדרן במשנה (יואע"ג דלמ"ד מנא שור לרגלו לא הוי כסדר הפרשה דרגל נפקא לן מושלח את בעירה דכתיב בתר צור מ"מ שם שור כתיב קודם בפרשה דהיינו עניניה קדיין ולמ"ד מנעה זה אדם אע"ג דלכתר הנערה כתיב בפירוש אמור מכה במה ישלמה דהיינו כסדר דלויק שור לא חש לשנותו כסדר הפרשה לפי שחוק כל קר ושנאו כסדר לא הוי דפיסא שמנעה קודם להנער ור"מ פי' דשם אדם כתיב בפרשה קודם כי יגנוב איש שור והוא אחד מאבות נויקין דקמני לה וזה כדריימא בגמרא:

לא הרי השור כהרי המבעה. פי' דיש און קולמו של שור כקולמו של מנעה דמפרש לקמן בגמ' למ"ד מנא שור לקרנו ומנעה לשיט מוטו שור כוונמו להויק ומנעה און כוונמו להויק ולפיכך אי כתיב דוכחא שור לא אחי מנייה מנייה שהא קל מנייה ואון פי' דיש כשאר מקומות שנלמד לא ראי זה כהרי השור כהרי המבעה גורמת זה הדין אלא הזד השה שכהן גורס הדין ושייה כאל המלמד פירושו מבאר מקומות משום דהוכיח הממור תחילה בלא זה הוי שיש בהן רוח חיים: **ולא** זה היה שיש בהן רוח חיים כהרי האש. גבי שור ומנעה לא הולך לפרש המומר כי הכא משום דמד מד קל למנא חומר באת מה שאין בהויה והא דלא מני הכא לא הרי האש כהרי המבעה כהרי השור משום שלא היה יכול למנא חומר מה שאין בהויה דאי משום דהא חמר מעורב בו ואין הולך לדעתו כמו שורו און זה חומר * מדלל משיב לה גבי חומר כש משום * והא דלמריין לקמן (דף ג: דף ו.) גבי אנו ופי' מאי שנו חמר מעורב בו ואין הולך לדעתו ה"ק מאי שנו חמר מעורב בו ראו להחייב בו משום שהא מנוק' משמרתו כי ופי' גבי שור הוי מני למימר לא הרי השור שמחיל עשיתו לנזק כהרי אלו ולא חש לפי שהפסיק באש וצור לא רצה לשנות קודם אש דא"כ הוי אחי אש מנייה דכולהו אחי מצור ומד מהנך כדלמריין בגמ' (ד' ה:) והתנא האריך להגידל תורה ויאדיר וקלמ קשה דמשמע * דעושין ממון מן הדין * (יונמלתין מניא כי יפתח וכי יכרה אש על הפמיה מייב על הכרייה לא כל שכן אלא ללמדך שאין עושין ממון מן הדין ומיניה בפרק הפכה (לקמן מט: וש) דריש ליה לרצה אחרינא שעל עסקי פמיה וכרייה בלא לו (ד' ע"ה) :

ארבעה אבות נויקין. אבות קרי להנך דכתיב בקרא כהדיא ובגמרא (ג: ג.) מפרש הי ניהו חולדות: **השור והצור כי'.** כסדר שהן כמותין בפרשה (ט) סדרן במשנה דפרשה ראשונה נלמדה כשור שניה צבור: **מנעה.** מפרש בגמ' (ג: ג.) **הכטר.** כי מלא אש: **לא הרי שור כהרי המבעה.** כלומר אי כתב רחמנא שור לא נויק מנעה מנייה ואמתו והכי אילטריכו למיכתב ולהכי נקט גרשא כהרי המבעה ולא נקט להו כסדר לא הרי השור כהרי הצור משום דתו לא הוי מני למימני לא זה חיה שיש בהן רוח חיים כהרי שור און צור און חייב טעמא אחרינא דהא רחמנא אשמעינן שאע"ג שיש לשניהם רוח חיים לא נפיק חד ממנריה. ובגמ' (ה.) מפרש מאי לא לא הרי דקאמר: **כהרי האש שאין בו רוח חיים.** ואי לא כתיב רחמנא הוי אחרינא לפיכך לא זה חיה וכו'. אלו נשאתן דרך לייך ולהויק: **הזד השוס כי'.** מפרש בגמ' (ו: ה.) **לאתוי מאי: במיעב הארץ.** מעדית נכחו יגבה דמי הויקו אש רחיה לפיכך לוי קרקע: **גמ' מטא.** שובג: **סקילה.** במזיד: אי עניד **שתי אבות.** כשונג: **מחייב.** מרמי חטאות: **לא מחייב אלף חד.** אלא מלאכה אלף חולדה ידייה לא מחייב: **ולריא דמחייב חרי כי'.** דאי עניד אז חולדה ידייה מחייב מרמי חטאות כמכ' כריתות כפ' אמרו לו (דף טו.) כולו אבות מלאכות ממסן גמריין להו כמסקת שנת (דף מט:): ועמא

ולריב איעור אפאי קרי ליה אב. וא"ת וימא דנפסק מניה לענין התראה שלרין להתרות חולדה משום אז דידי כדלמריין בפרק תולין (שנת דף קלח.) משמר משום מאי מתריין ביה רצה חמר משום צור רבי זירא חמר משום מרקד וי"ל דהכי 'פרין משום מאי מתריין ביה שהא חייב רצה חמר משום צור רצה חמר משום מרקד פטור כיון שהא מתרה בצבר שאין דומה כצר שמלעיב ופטור אכל אש חמר בו ואמר אל חמר מייב ועי"ל דהו שמתך קך דהאי כמסן קרי ליה אז וריך להתרות חולדה בשמה יועוד דטעמא ומכאל און לריך להתרות משום אש ופי' לא חשיב ליה בפרק כלל גדול: **א"ה"ג** חך דהוא במשכן חשיבא קרי ליה אב חך דלא הוא במשכן חשיבא קרי ליה תורה. ולפי חך גירסא בא לאפוקי כמה מלאכות שלא היו חסוכין והיו כמסן דחולדות וניהו ולא אבות מלאכות כדלמריין בפרק צמה טומיין (שנת דף מט:) הם העלו הקרשים מקרקע לעגלה דהיינו הכנסה ומושיע כדיועא אמת ואית דגרסי חך דהוה כמסן ומשיעא קרי לה אז חך דלא הוה כמסן ולא חשיבא קרי לה חולדה ולפי גירסא זו לריך לומר דעבי מרמי אלף חשיבא ולא הוה כמסן או אפכא חוי חולדה: דלוי

א א מ"י פ"ח מהל' טק
מתוך ה"י י קמט עשין
סו ולגון רמט עושי"ס
ח"מ כ"י שפט ספק ה'
ב ב מ"י ספ"ג הל' ג
ועי"ה הלכה א קמט
עשין סה טושי"ע ח"מ פי'
מי עסקף א'
ג ג מ"י ספ"ד הל' א
שנת עשין סט טור ש"ע
ח"מ פי' חיה ספק ה'
ד ד מ"י ספ"ה הל' ג
קמט עשין סו טושי"ע
ח"מ פי' שפט ספק א'
ה ה מ"י ש"פ הלכה
ט ט קמט שט טור ש"פ
שט ספק ג יסר חיש ספק
א: ח'
ו ו מ"י ספ"ו הלכה א
וי"ע סמט שט טושי"ע
ח"מ פי' שפט ספק ח'
ז ז מ"י פ"ו מהל' שנת
הלכה א קמט ולגין סה:
ח ח מ"י סה הל'
ט ט ז"כ ב מ"י סה הל':
י י מ"י פ"ד מהל' אהר
אבות העומלת הל' ג
קמט עשין וטו:
יא א מ"י מ"י ספ"ה הל'
א קמט שט:

רבינו הנגאל

ארבעה אבות נויקין השור והבור והמבעה והבער לא חשיב כהרי המבעה כי ובעין מדקתיב אבות תולדותיו כיוצא בהן אלא גבי שבת תן אבות מלאכות תולדותיו כיוצא בהן בשנתה כן אבות בין תולדות חטאת במזיד סקילה פי' אבות זורע תולדות וטעם וכו' יוצא בו וכן הארבעים חסר אחת כולן בענין הזה פירושה. ומאי טעמא קרי להאי אב ולתורה. ופשוטי דא עבד כי אבות או כי תולדות חייב חרזי (ואילו) אב ותולדה ידייה אנו חייב אלא אחר ואקשי ורי אליעזר דמחייב על אב ותולדה ידייה רחמי מאי א' נתנו וריתות (טו) א"ר עקיבא שאלתי את ר' אליעזר העושה מלאכות הרבה מעין מלאכה אחת מרז כי ער חייב על כל אחת ואחת. ופשוטי לה כמרא לאהא אב ולתורה (ישאלתו הן) תולדות מלאכות כמלאכות דמיין אי לא. ופשוטי ליה וילוי מלאכות כמלאכות דמיין. ופרקי חך דהוא כמסן קרי ליה אב מלאכה. דלא הוא כמסן קרי ליה תורה. ונדברי רבי אליעזר מפורשים הן בכריתות פרק אמרו לו גבי טומאות חן אבות טומאות כי

א) סוף ז"ל מה סתמו לקמן ובכ"י ר' אלעזר מפרישים הם בכריתות כפ' אמרו לו דתן.